

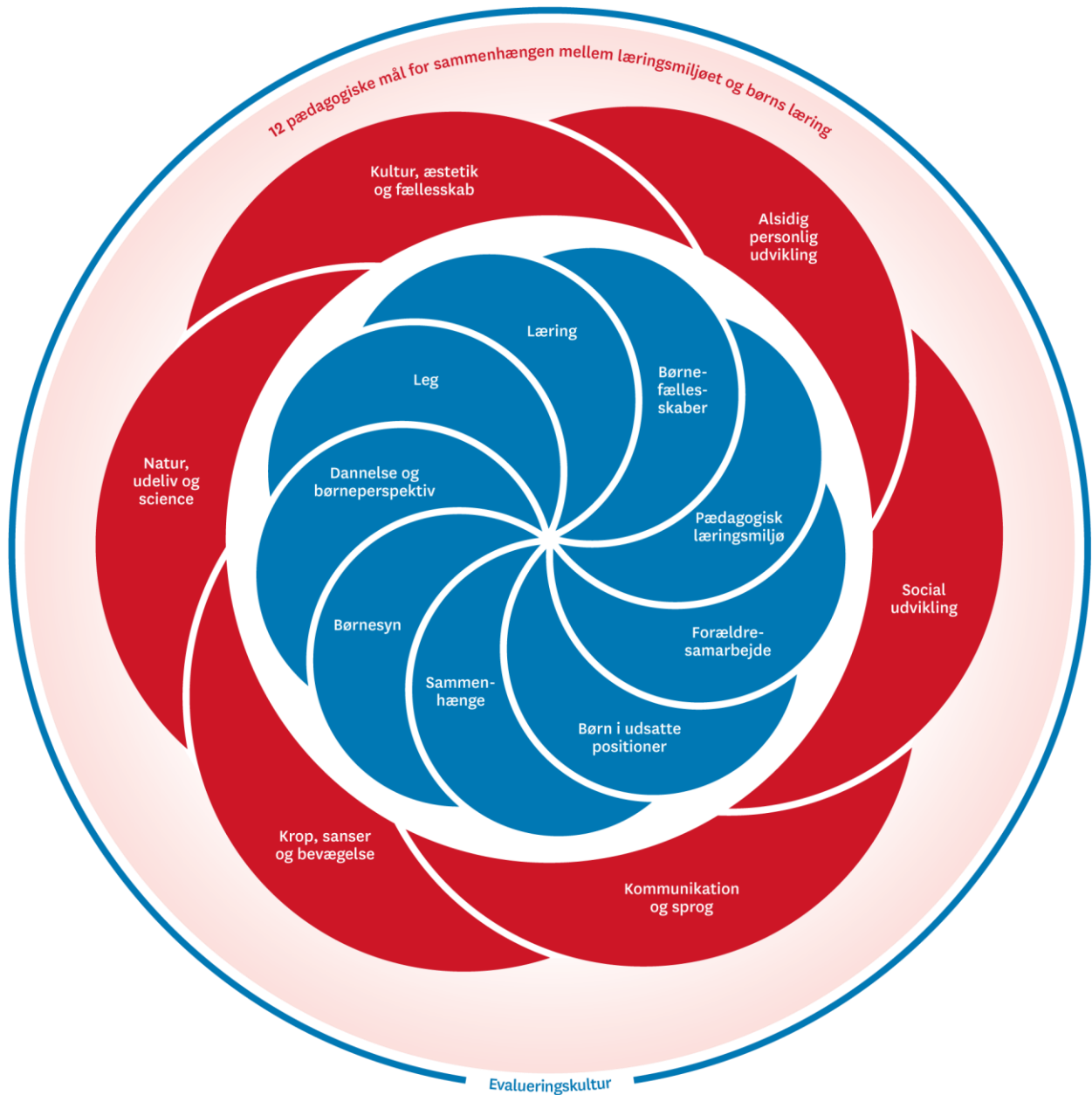
Pædagogisk læreplan for Kløverhusene 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

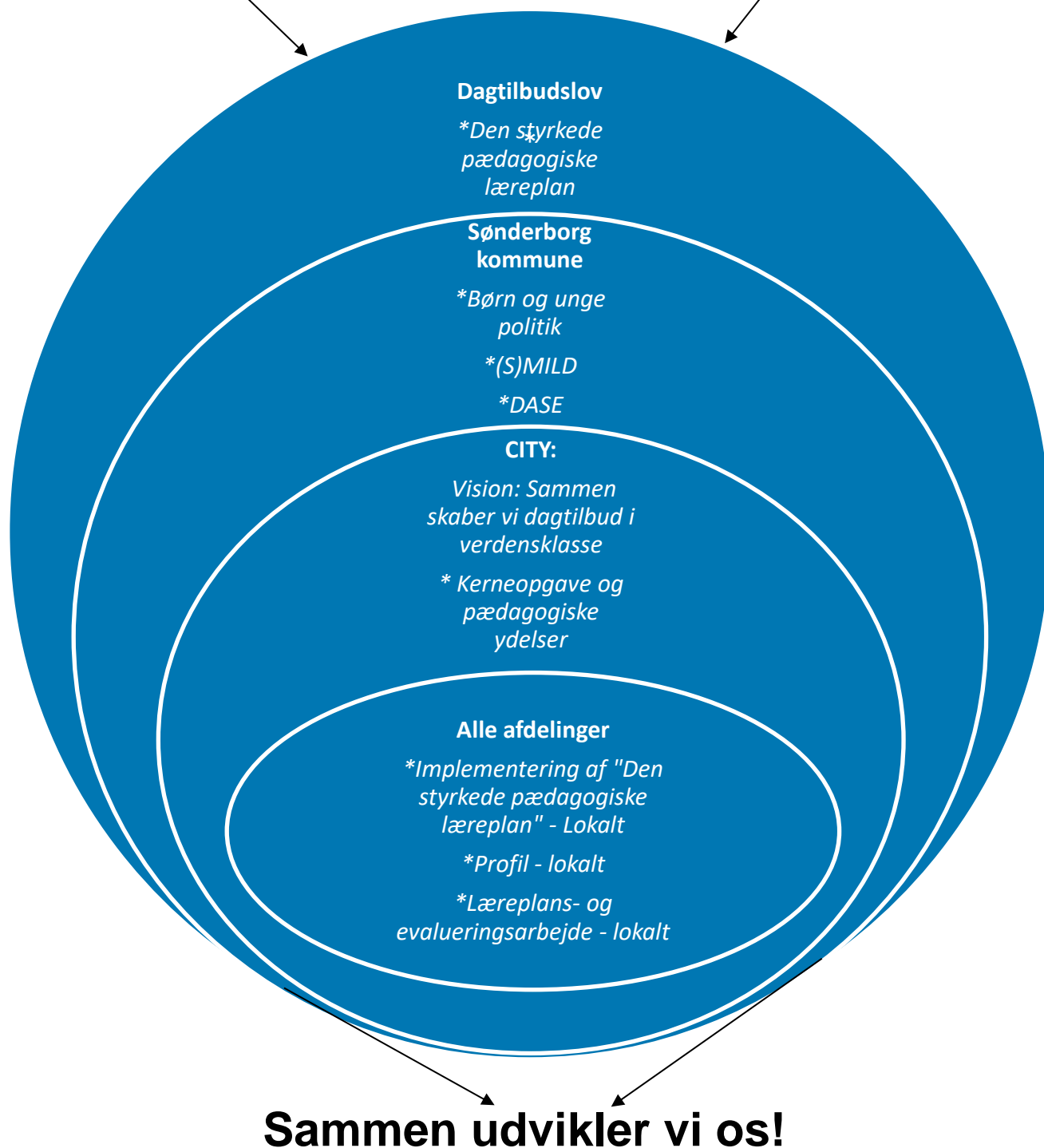

Hvem er vi?

Det er i fællesskaberne læring sker!

Viden får man mere af ved at dele den!

*Se Sønderborg kommunes hjemmeside

Dagtilbud Sønderborg City består af 15 afdelinger placeret i skoledistrikt: Ahlmann, Humlehøj, Sønderskov og Ulkebøl. City har en mangfoldighed af familier der både kommer fra lejeboliger, et ghettoområde samt fra parcelhuskvarterer.

Der er en bestyrelse i området, som består af forældre- og personalerepræsentanter fra alle afdelinger.

Dagtilbuddet er ledet af en dagtilbudsleder og en souschef samt 13 daglige pædagogiske ledere. Denne ledelses organisering tager højde for kompleksiteten, i forskellige ledelsesfordringer i vore afdelinger, således at der både sikres sikker organisationsudvikling, pædagogfaglig udvikling og driftsudvikling.

Den styrkede pædagogiske læreplaner målrettes i forhold til lokale udfordringer, hvor personalets styrker og kompetencer bringes i spil.

I Dagtilbud Sønderborg City, arbejder vi projektorganiseret i forhold til de godkendte politiske mål samt egne indsatsområder på tværs af afdelingerne med daglig pædagogisk leder som projektleder. Dette gør at de pædagogiske ledere får mere tid til pædagogisk ledelse af kerneopgaven ude hos personale, børn og forældre. Vi har fokus på personalets kompetencer i forhold til vidensdeling og undervisning og muligheden for, at man som ansat i dagtilbuddet også bidrager med viden i de andre afdelinger. Dette er med til at udvikle Dagtilbud af høj kvalitet.

Dagtilbud Sønderborg City's vision:

”Vi skaber dagtilbud i verdensklasse”

Sang og sproginstitutionen Kløverhusene

Sang og sproginstitutionen Kløverhusene er en integreret institution, der er normeret til 12 vuggebørn og 44 børnehavebørn. Institutionen er opdelt med fra 4 til 5 aldersopdelte grupper (1-2 vuggegrupper og 3 børnehavegrupper.)

Institutionen har 2 bygninger på samme matrikel – det hvide hus med vuggegrupperne og de 2 yngste børnehavegrupper og det røde hus med den ældste børnehavegruppe, møde-lokaler og kontorer.

Institutionen har mange forskellige nationaliteter både blandt børnegruppen og personalegruppen. Der modtages børn fra hele Sønderborg by og vi har et samarbejde med alle kommunale skoler i byen.

Vores profil er sang og sprog, som er indfaldsvinklen på det pædagogiske arbejde. Vi er blevet certificeret som sanginstitution i 2018. vi udvider profilen med inddragelse af rytmeinstrumenter og brugen af fortællekunst.

I Kløverhusene arbejder vi med en målrettet og fokuseret sprogstrategi, så vi kan skabe udfordrende og lærende læringsmiljøer for alle børn. Dette er vigtigt for at give alle børn de bedste udviklingsmuligheder. Børnene skal have mulighed for at bruge deres potentialer for at udvikle sig sprogligt, personligt, socialt, være nysgerrig på og eksperimentere med forskellige former for leg og læring. Den viden, færdighed og dannelse som børnene tilegner sig, skal de bruge i deres videre færden i livet.

Vi har et pædagogisk ansvar for at inkludere alle børn i institutionen. Her er sproget en vigtig faktor i inklusionsprocessen for alle børn - dels som individ men også i fællesskabet. Sprogstrategien er ikke kun tiltænkt børn med sproglige udfordringer, men for alle børn.

Pædagogisk grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Der er dannelse og læring i alle 6 temaer. Barnet får dannet sin identitet ved at handle, barnet skal være aktiv i sin læring og bruge det i forvejen lærte. Barnet skal være i samvær eller samspil med andre, for at tilegne sig læring og dannes herigennem. Derudover skal børnene motiveres, udfordres og tilegne sig forskellige færdigheder, reflektere og udtrykke deres holdninger. De skal lære om og følge demokratiske spilleregler og være motiveret og nysgerrige efter mere viden.

En del af dannelsesbegrebet er at have sin egen mening, det gør vi ved at gå i dialog med børnene om hverdagsting. Det kunne være ved frokost bordet, hvor børnene drøfter hvad har været sjovt på vores tur eller hvad er din yndlingsret.

Når børneperspektivet skal indfanges, skal de voksne forsøge at fastholde og forstå de tanker, oplevelser og opfattelser, som barnet har af sit hverdagsliv. Det kan gøres enten direkte ved for eksempel at spørge eller mere indirekte ved for eksempel at forsøge at forstå og fortolke børns handlinger, attituder og intentioner.

I det daglige arbejde med børnene, møder vi barnet hvor det er. Vi udvikler barnet ud fra nærmeste udviklingszone, så små sejre bliver til store sejre.

Vi har et godt kendskab til det enkelte barn. Så vi ved hvem og hvordan vi skal guide det enkelte barn, så det føler sig set og værdsat. Det kunne være et vuggebarn som ikke tør hoppe ned fra en madras, via guidning og anerkendelse tør det.

De voksne er rollemodeller i børnene hverdag, de går foran, ved siden af og bagved børnene, så de opnår social mestring, fælles værdier, viden og færdigheder. Det kan være nyt legetøj eller hvordan leger vi – her går den voksne forrest i legen, ved at vise hvordan vi leger, derefter er den voksne ved siden af, for til sidst at trække sig ud af legen, uden at den går i stå og derfra observerer den voksne, for igen at kunne træde til bage efter behov – det kunne være lege som købmand, restaurant, dukkekrog eller leg med klodser eller hvordan vi snakker med hinanden, hvad mener du?

Vi mener at legen er børnenes øvebaner, hvor de reflekterer og øver sig på den virkelighed, som de er en del af. De leger for at begribe dagligdagen ud fra de oplevelser de har, lige nu oplever de corona restriktioner, vi vasker og spritter hænder, børnene leger de samme lege.

Det er vigtigt at skabe trygge rammer og vide hvor barnet nærmeste udviklingszone er for derved at skabe læring det kunne være et børnehave barn der spiller et spil, den voksne er ved siden af og opmuntrer barnet til kunne selv eller et vuggebarn som er ved at tage bukser på efter middagsluren.

Vi opfordrer børnene til at bede om hjælp enten ved en god ven eller den voksne. For at lære børnene at i fællesskaber kan vi mange flere ting. Hjælpen kunne være at hjælpe med at flytte en kasse på legepladsen, som barnet ikke kan flytte selv, men en god ven hjælper.

Vi opfordrer børnene til, at prøve selv, før de beder om hjælp. For at barnet kan være aktivt deltagende i sin egen læring. Vi anerkender/fejrer deres små succes oplevelser – jeg kan selv.

Vi taler sammen og finder et fællesskab på tværs af vores forskellige kulturer og nationaliteter. Frokost i små grupper – vi hjælper hinanden og taler med hinanden. Vi hjælper hinanden med at sende skraldeskåle og vandkander rundt, sortering af skrald.

Vi arbejder med børnenes selvhjulpethed og selvstændighed gennem hele deres institutionsliv. Det kan være påklædning, åbne sin madkasse, selv begynde at spise med gaffel, klare små konflikter selv.

Pædagogisk læringsmiljø

I kløverhusene skaber vi et pædagogisk læringsmiljø med følgende indsatser:

Vi har en fast dagsrytme og daglige rutiner, som er med til at børnene møder genkendelighed og overskuelighed.

Der er tidspunkter på dagen, hvor der er mulighed for børneinitierede aktiviteter, så de har mulighed for øve baner, hvor de kan omsætte de input de får. Øve banerne kan være om morgenen, eftermiddagen eller på legepladsen.

Der er voksen initierede aktiviteter hver dag, med enten læringsaktiviteter eller legeaktiviteter. Aktiviteterne er planlagte, hvor børnene kan være i mindre grupper, vi arbejder med aldersopdelte grupper, dette gør vi bl.a. ved brug af de 3 læringsrum.

Børnene er i forskellige læringsmiljø hele dagen. Ved at vi har en fast dagsrytme, så varierer dagen også med leg, planlagte-, spontane- og børneinitierede aktiviteter, samt vores daglige rutiner.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi arbejder med at styrke indsatsen omkring børns trivsel, udvikling og læring og hvis et barn er i vanskeligheder, så har de voksne ansvaret

Som en del af indsatsen trivselsvurderes alle børn i alderen 0-6 år 2 gange årligt, samt sprogvurderes ca. en gang årligt fra de er 3 år, og de 2 årige bliver vurderet med en TRAS. Vi har fokus på sundhed, læring og trivsel og arbejder målrettet, systematisk og tværfagligt med at styrke barnets trivsel ved at sætte ind på et tidligt tidspunkt, når et barn er udfordret.

Til dokumentation af de pædagogiske tiltag og indsatser i anvendes IT-plattformen Hjernen og Hjertet. Hjernen og Hjertet er en digital platform, der samler pædagogiske redskaber og dokumentation samt de redskaber, som inviterer til et forældresamarbejde omkring barnets og børnegruppens trivsel, udvikling og læring. Her kan bruges en dialogprofil.

- Sprogvurdering
- Trivselsvurdering
- Dialogvurdering

Trivselsvurderingen skal være med til at styrke dit barns trivsel, læring og udvikling på et så tidligt tidspunkt som muligt, ved at holde fokus på inkluderende miljøer og barnets ressourcer.

Forældre er den vigtigste ressource i barnets liv og vil blive inddraget som samarbejdspartner, når det handler om dit barns udvikling og trivsel.

Der afholdes forældresamtaler ud fra et individuelt behov. Samtalerne tager udgangspunkt i barnets trivsel hjemme og i institutionen / dagplejen.

Børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner er en sammensat gruppe. Det kan være børn fra familier med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse eller børn, der i bestemte situationer befinder sig uden for fællesskabet. At være i en udsat position er dynamisk og kontekstbestemt.

Vi har øje på barnets ressourcer og kompetencer og lægger vægt på relation mellem barn-barn, barn – voksen. Alle har brug for at blive mødt med positive forventninger.

Når et barn har brug for noget ekstra i forhold til trivsel, udvikling og læring vil vi i samarbejde med forældrene udarbejde en handleplan. Der vil være mulighed for at inddrage eksterne samarbejdspartnere, der kan være med til at understøtte de givne tiltag der skal til, for at barnet trives og udvikles.

Overgang fra daglejen / vuggestuen til børnehave og sammenhæng til børnehaveklasser

---

Når børn oplever en god overgang fra daglejen / vuggestue til børnehave og børnehave til SFO / skole, gavner det deres læring og trivsel i overgangsperioden og i opstarten, derfor arbejder alle afdelinger i dagtilbud og skoler i Sønderborg City sammen om at sikre en tryk og sammenhængende overgang for børnene.

Barnets perspektiv: Hvis du vil lære mig noget, må du først lære mig at kende

Forskning peger på, at forældrenes involvering i arbejdet med børnenes udvikling er helt afgørende for at læring lykkes, derfor har vi i Brobygningen også sat fokus på, at forældre involveres.

Brobygning – dagpleje / vuggestue til børnehave.

Brobygningen mellem dagpleje/vuggestue og børnehaven bygger på kendskab og tryk-hed.

- Alle dagplejere og vuggestuebørn kommer løbende på besøg i børnehaven, for at blive trygge ved at være i børnehavens omgivelser.
- Når børn har fået tilbudt en børnehaveplads er der gensidig besøg i børnehave og i dagplejen (legestuen), hvor pædagogen lærer barnet at kende i deres vante omgivelser og i de nye.

Overgang i egen organisation

For at sikre barnet en god start i en anden gruppe gør vi følgende ca. 14 dage før start i den nye gruppe:

Barnet deltager jævnligt i samling og frokost sammen med en voksen fra egen gruppe. Pædagogen (enten ny voksen eller egen voksen) hjælper barnet med at få skabt nye relationer til de andre børn, inkluderer barnet i lege, m.m.

Forældre kan gøre følgende for at hjælpe barnet i forbindelse med overgangen:

- Det er vigtigt, at forældrene går i dialog med deres barn omkring overgangen, så barnet får en positiv tilgang til den kommende forandring.
- Når forældrene kommer for at hente deres barn kunne det være en god ide, at de bruger et par minutter, hvor de kan være på den nye gruppe og lege lidt sammen. Det vil betyde, at deres barn vil føle sig mere tryk ved de nye omgivelser.

Brobygning fra børnehave til skole

Der etableres brobygningsdage for kommende skolebørn, som foregår på skolerne i marts og april måned, hvor børn der skal gå på samme skole lærer hinanden og de voksne fra SFO/skole at kende. Nye relationer skabes blandt børn og voksne, ved at der igangsættes lege der understøtter læringsfællesskaberne både inde og ude. Det er med til skabe en tryghed, når de starter i SFO/skole.

Ved at børnene er i aldersopdelte grupper, så arbejdes der med skoleparathed gennem hele barnets institutionstid. Det er en læring-, udvikling- og dannelsesrejse.

Det sidste år inden skole, flytter børnene fra det hvide hus til det røde hus, hvor der kun er den ene børnegruppe.

Der sættes fokus på dannelse, alsidig personlig og social udvikling. Vi tilrettelægger aktiviteter som sætter fokus på fællesskabet, modtage kollektive beskeder, forstå ens egen rolle i et fællesskab. Vi lærer dem konflikthåndtering så vi ruster børnene til at skulle ud i det store fællesskab i skolen.

Vi læser kapitel bøger og ser filmene bagefter. Børnene lærer at genfortælle historier og danne indre billeder.

Børnene inddrages i planlægningen af den årlige dagskoloni og maddage.

Fra januar til maj intensiver vi skole forbedrende aktiviteter, både på det personlige og sociale plan og de pædagogiske aktiviteter. Vi tilrettelægger skoleugen, hvor vi leger skole med skoleskema, børnene er aktiv deltagende i planlægningen. Skoleskemaet indeholder forskellige fag fra skolen og afspejler en dag i skolen med frikvarter m.m.

Fra marts og frem til slut april er brobygning i samarbejde med skolerne, hvor de enkelte skoler planlægger forløbene Det er en dag i ugen og børnene er sammen med de voksne på den enkelte skole, da skal starte på til 1. maj.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi inddrager lokalmiljøet når vi er på tur med børnene, ved at gå, cykle eller tage bussen til forskellige kulturelle steder, det kan være Sønderborg Slot, Dybbøl Mølle eller Gråsten slot.

Ture til Plantorama for at se dyrene eller juleudstillingen og lokale legepladser er steder, som er genkendelige for børnene, da de færdes med deres forældre der.

Det årlige ringrideroptog er ligeledes noget børnene kan huske fra år til år og mange børn kommer efterfølgende og fortæller, at de har været til ringridning sammen med deres forældre.

I december tager Kløverhusene til den årlige julegudstjeneste for dagtilbud.

Det lokale bibliotek i Multikulturhuset bliver flittigt brugt, når vi er på tur i mindre grupper. Vi har været til flere koncerter i forbindelse med Børnehaven sangprojekter.

Vi bruger Fjordhytten ved Madeskoven til vores årlige koloni med den ældste gruppe.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

I Kløverhusene integrerer vi det fysiske børnemiljø ved at de fysiske rammer inde og ude er udfordrende og giver rum til udvikling, læring og inspiration til aktivitet samt er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Det handler blandt andet om ergonomi, pladsforhold, mulighed for bevægelse, hygiejne, rengøringsstandard, støj, lys og sikkerhedsmæssige forhold.

Det psykiske børnemiljø integrerer ved at de voksne har fokus på, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne. Det handler blandt andet om konstruktiv gruppedynamik uden eksklusion fra fællesskabet. I et godt psykisk børnemiljø bidrager fællesskaber, venskaber, nærvær, anerkendelse, rummelighed, omsorg, tryghed, tillid og medbestemmelse til trivsel og en god positiv hverdag.

Det æstetiske børnemiljø har betydning for, om børnene oplever dagtilbuddet som et rart sted og om de oplever stedet som inspirerende, motiverende, udfordrende og behageligt. Konkret handler det blandt andet om, hvordan omgivelser, indretning, atmosfære og udsmykninger af bygninger, rum og legesteder kan indvirke på børns fantasi, udvikling, oplevelser, handlinger og lyst til at udfolde sig.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Alle grupper har samling, hvor børnene dels lærer at vente på tur, alle har en stemme, ved at alle kan sige og udtrykke, hvad de tænker og føler. En børnehave gruppe kan arbejde med empati, og der tales om hvad børnene bliver kede af.

Grupperne er delt i mindre grupper, så det enkelte barn bliver set, hørt og der er mulighed for fordybelse i egne lege eller voksenstyrede aktiviteter. Det kan være vugge gruppen har børn der er på tur og en lille gruppe er hjemme, der står rytmeinstrumenter på gulvet, et barn kravler hen til trommen og begynder at slå på den, den voksne spejler barnet og slår også på trommen.

Børnene kan være sammen med en nærværende voksen om et fælles tredje. Børn har spande og finder dyr på legepladsen, de ved ikke lige hvad dyr hedder, den voksne finder en bog om insekter og de finder dyret deri, eller et barn bygger med lego, den voksne sætter sig ved siden og sammen får de bygget et hus.

Børnene bliver gennem de daglige rutiner bevidst om hvem er jeg, hvad kan jeg. Tage tøj af og på – det kan være begynde at spise med gaffel/ske.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vi holder samling med børnene hver dag, hvor der øves turtagning ved at en taler ad gangen, emnet kunne være hvordan er man en god kammerat og på den måde indgår de også i børnefællesskabet.

Vi bruger de 3 læringsrum til at understøtte børns relationer til andre børn.

Leg børn og børn imellem, det er øvebaner i de sociale spilleregler, hvor de bl.a. øver hierarki, turtagning, dialog og empati.

Vi leger i mindre grupper, herved giver vi børnene mulighed for relationer med andre børn end dem de selv opsøger.

Når vi hører 2 børn gerne vil lege sammen, så kontakter vi forældrene til de børn eller opfordrer børnene til at sige det til deres forældre, for at styrke børnenes venskaber. Nogen gange kan børnene selv andre gange er vi bindeleddet.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

I henhold til vores sprogprofil er det vigtigt at Sprog og kommunikation tænkes ind i al pædagogisk planlægning og praksis

De voksne skal have øje for børnene og indgå i relation og dialog med børnene.

De voksne skal være bevidst om den pædagogiske tilgang til børnene, da børnene kommer fra forskellige kulturer og socioøkonomiske baggrunde.

De voksne er sproglige rollemodeller og skal bruge et nuanceret sprog over for alle børn, da alle børn har potentiale for at udvikle deres sprog. Børnene kan bruge sproget til at få medbestemmelse og indflydelse. De voksne skal have en anerkendende tilgang til børnene. De voksne er ansvarlige for gode og inspirerende læringsmiljø, hvor, der skal tænkes læring gennem leg og fordybelse i mindre grupper.

De voksne skal stille alderssvarende krav og forventningerne skal ikke stilles for lavt.

Vi forventer engagerede forældre, som vil tage del i deres børns sproglige udvikling

Vi synliggør vores arbejde via dokumentation og dialog.

I Kløverhusene har vi vores eget bibliotek, så børn og forældre kan låne bøger med hjem.

Vi har udlån af bøger, da forældre har et medansvar i deres børns sproglige og kommunikative udvikling. Børnene er med til selv at bestemme hvilken bog de gerne vil låne. Noget gange læser vi bogen højt for barnet.

I vores fysiske læringsmiljø (inde og ude) er der mulighed for rollelege og parallel lege.

For at vi via dialog kan være med til styrke børnenes kommunikative udvikling. Nogle

børn vil gerne lege i købmands butikken, dukkekrogen, vores bus eller leg i køkkenet i sandkassen, så er de voksne enten med på sidelinjen eller selv deltagende i legen.

Vi arbejder med børnene i mindre grupper for at kunne styrke deres ordforråd, sprogforståelse og sproglig opmærksomhed. Det kan være en lille gruppe har dialogisk læsning eller spiller billedlotteri.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

I vuggestuen indbyder læringsmiljøet til motorisk udfoldelse med bobbles og madrasser, så børnene kan kravle, balance og hoppe på deres eget initiativ og derved styrke deres motoriske udvikling.

I Kløverhusene har vi mange forskellige motoriske redskaber, som indbyder til fri benyttelse for alle i huset. Så børnene får styrket deres primære og sekundære sanser. Hver gruppe kan bygge sin egen motoriske bane, som er alderssvarende i forhold til børnenes udvikling.

Legepladsen indbyder til motorisk udfoldelse og dermed styrke deres primære sanser. Dette gør de bl.a. ved bakket terræn, finde insekter, spille bold i alt slags vejr.

Hvert år i uge 41 deltager de 3 årige i en landsdækkende "Hej skal vi lege" kampagne. Vi får tilsendt forskellige motoriske materialer, som vi aktivt bruger/leger med i den pågældende uge og bagefter har i huset.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

På legepladsen er der etableret læringsmiljø, hvor børnene kan finde krible, krable dyr. De voksne opmuntrer og deltager sammen med børnene i jagten på at finde dyrenes skjulesteder.

Store børns gruppen besøger hvert år Univers. Inden besøget arbejdes der med science med forskellige forsøg.

Alle grupper arbejder med natur og naturfænomener i løbet af deres institutionstid, det kan være emner som årstider og vejret, hvor læringsmiljøet er tilrettelagt efter børnenes alder.

I institutionen sorterer vi affald i henhold til den nye affaldssortering. Børnehavebørnene er med til at sortere mad, plastik, metal og restaffald til frokost. På ture samles der affald og sorteres. Vi læser og snakker om affaldssortering.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Institutionen er med i tidlig kulturstart, hvor vi fra februar 2020 til december 2020, har arbejdet med rytmeinstrumenter, børnene har selv kreeret deres egne rytmeinstrumenter. Vi har haft en musikpædagog og Sønderborg musikskole med i forløbet. Der er blevet etableret læringsmiljø, hvor børnene og personalet har øvet, eksperimenteret med rytmeinstrumenter og sang.

Alle rytmeinstrumenter står i børnehøjde, så børnene har mulighed for at bruge dem i leg og lave deres egne små koncerter.

I 2021 skal vi have et forløb med fortællekunst, her skal vi beskæftige os med eventyr, det bliver et forløb, hvor vi skal se en forestilling og bagefter arbejde med eventyret. Vi arbejder hvert år med eventyr, 2 gange af en måneds varighed. Alle grupper arbejder med hver deres eventyr, hvor der tages udgangspunkt i børnenes alder og udvikling.

Vi har det kreative rum, hvor børnene kan udfolde og udforske deres egne evner samt give dem mulighed for at arbejde med forskellige materialer og redskaber.

I løbet af året har vi forskellige traditioner og højtider, hvor børnenes inddrages via kreative tiltag op til traditionen. Der klippes, males pynt til fastelavn, påske og jul.

Vi deltager hvert år i flere forskellige koncerter, vi har vores egen koncert i marts/april, den arrangerer vi sammen med Børnehuset Tøften. Derudover er vi med i sangcenterets børnehavesang arrangementer, hvor vi har været i Multikulturhuset og på Alsion for at give koncert. Så har vi vores egen lille koncert til vores Kulturfest i august.

Hvert år i august arbejder vi med temaet nationalitet og kultur, forløbet er over 4 uger. Det er uger hvor vi bl.a. arbejder med forskellige sange, lege, kreative flag, mad og familier som relaterer sig til børnenes familier. Temaugerne afsluttes med en kulturfest i institutionen, hvor forældre og søskende er inviteret med. Børnene giver en koncert med de sange vi har øvet.

Evalueringskultur

Arbejdet med trivselsvurderinger, sprogvurderinger og dialogprofil sikrer et systematisk og tilbagevendende fokus på alle børns trivsel, og en mulighed for som professionel at sætte ord på det "anede"

Vurderingerne skal ses som et forebyggende redskab, der sikrer, at alle børn "ses" og skaber overblik over børnegruppen.

Vurderingerne understøtter det kollegiale og tværfaglige samarbejde og er en faglig ramme i samarbejdet med forældrene.

De data'er der fremkommer af vurderingerne analyseres og mulige nye tiltag igangsættes i forhold til læringsmiljøet med baggrund i forskning.

Hver andet år er der KIDS tilsyn i hver afdeling.

KIDS står for Kvalitetsudvikling i daginstitutioner. Det tager afsæt i forskningen om, hvad der udgør den mest fordelagtige pædagogiske kontekst, hvor børn har de bedste muligheder for at trives, udvikle sig og lære.

I KIDS vurderes den pædagogiske kvalitet i børnenes udviklings- og læringsmuligheder i det pædagogiske miljø i daginstitutionen. KIDS er en observationsmetode der sætter fokus på 3 elementer der har betydning for pædagogisk kvalitet; Fysiske omgivelser, relationer, leg og aktivitet.

Observationerne registres i hvilket omfang en given pædagogisk praksis er tilstede i den pædagogiske hverdag i institutionen. Dette er med til at udvikle pædagogisk praksis.

Vi skaber en evalueringskultur i Kløverhusene med udvikling og refleksion, som kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø. Vi arbejder med Tegn på læring II, som vi bruger i arbejdet med den pædagogiske tavle. Vi benytter Tegn på læring II i planlægningen og her skriver vi hvad vi vil evaluere, inden vi går i gang med den pædagogiske tavle. Når vi starter et nyt forløb, tager vi højde for evalueringen, så vi kan bruge den, som en del af læreprocessen.

Grupperne har 2 – 3 emner årligt med en varighed på 3 – 4 måneder til et emne, hvor der bliver evalueret, dokumenteret og set på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de pædagogiske mål fra temaerne. Grupperne arbejder med forskellige pædagogiske tavler, hvor der tages hensyn til børnenes alder og udvikling. Derudover har vi 2 – 3 emner som hele huset arbejder med. Vi har i 2020 været med i Tidlig kultur start, hvor der er udarbejdet en pædagogisk tavle, med mål, handleplan m.m.

Vi har evalueret arbejdet med den pædagogiske læreplan I 2020 med et spørgeskema fra forvaltningen.